

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ**

САВЧЕНКО АЛІНА ЮРІЇВНА

**«Організація обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат банку»
(на матеріалах АТ «Ощадбанк»)**

**Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»**

**АВТОРЕФЕРАТ
випускної кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»**

Чернігів -2020

Випускною кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Навчально-наукового інституту економіки Чернігівського національного технологічного університету

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівського національного технологічного університету Гоголь Тетяна Анатоліївна

Рецензент: керуючий ТББВ №10024/0279 філії Чернігівського обласного управління АТ «Ощадбанк» Карімов Артем Васильович.

Захист відбудеться «20» травня 2020 р. о 12:00 год. на засіданні екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технологічному університеті

**Завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту ЧНТУ**
к.ф.-м.н., доцент

Юрченко М.Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні в умовах розвитку світового фінансового сектору банки займають провідну роль в економіці всіх країн світу. Через банківську систему здійснюється кредитування реального сектору економіки країни. Ефективне кредитування являє собою важливе стратегічне завдання банківських установ, адже саме кредитні операції є їх основною структурною компонентою. Успішна кредитна діяльність є основою надійного і стійкого становища банків на фінансовому ринку.

Сучасні економічні негаразди в країні вимагають від вітчизняних банків підвищення ефективності управління їхньою діяльністю. Основна роль у вирішенні цього питання належить управлінню доходами і витратами комерційного банку, адже за результатами аналізу зовнішнього середовища, зокрема прибутку і прибутковості банківської системи, розробляються стратегія і тактика розвитку окремого банку, обґрунтовуються плани і управлінські рішення, проводиться контроль за їх виконанням, визначаються резерви підвищення ефективності здійснення активних і пасивних банківських операцій, здійснюється оцінка результатів діяльності банку тощо.

Аналіз структури доходів та витрат банку дає можливість описати його фінансовий стан, масштаб операцій, прибутковість, якість кредитного портфеля, головні напрями діяльності, тощо. Все перелічене свідчить про те, що аналіз складових доходів та витрат банківської установи є важливою передумовою для встановлення потенційними клієнтами, інвесторами, вкладниками, іншими банками доцільності співпраці з конкретним банком. Враховуючи це, проблема створення ефективної системи управління доходами і витратами банку, а також визначення дієвих підходів і напрямів управління ними задля забезпечення конкурентних переваг банку на фінансовому ринку є досить актуальною.

Внесок у розробку досліджуваної проблеми. Серед провідних науковців, які здійснили значний внесок у розвиток теорії бухгалтерського обліку, а саме в дослідження питань обліку нарахування доходів і витрат банківських установ, слід відзначити В. В. Бобиль, В. В. Герасименко, А. М. Герасимович, Л. В. Діденко, Н. Ю. Єршова, О. П. Зоря, М. Б. Камінська, О. І. Коблянська, О. О. Легостаєва, О. В. Лисенок, Ю. А. Маначинська, О. Ю. Омельченко, К. С. Письменна, Г. І. Спьяк, М. В. Хворостовська, С. О. Чепка та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних та практичних аспектів організації обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат банку.

Завданнями роботи є:

- визначити сутність доходів та витрат комерційного банку та їх класифікація;
- розглянути показники оцінки доходів і витрат комерційного банку;
- дати організаційно-економічну характеристику АТ ОЩАДБАНК;
- дослідити організацію обліку доходів і витрат банку;
- розглянути синтетичний і аналітичний облік доходів та витрат банку;
- дослідити відображення в бухгалтерському обліку доходів і витрат банку;
- дослідити методика аналізу доходів та витрат банку;
- проаналізувати доходи і витрати АТ ОЩАДБАНК;
- дослідити методика проведення аудиту доходів та витрат банку.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, аналізу та аудиту доходів і витрат банку.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат банку.

Методи дослідження. Метод наукової абстракції, методи аналізу і синтезу, метод систематизації історичний та логічний підходи були використані для дослідження сутності доходів та витрат комерційного банку та їх класифікації; методи індукції та дедукції – для аналізу показників оцінки доходів і витрат комерційного банку; метод фінансового аналізу, графічний метод, метод статистичних порівнянь та аналізу рядів динаміки використовувалися для дослідження доходів і витрат АТ ОЩАДБАНК.

Інформаційною і правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, які регулюють облік, аналіз та аудит доходів і витрат банківських установ, монографії, статті періодичного друку, методичні матеріали, ресурси мережі Інтернет, звітність банківської установи.

Практична цінність полягає у обґрунтуванні пропозицій щодо удосконалення обліку витрат і доходів від основної діяльності, розробці практичних рекомендацій щодо оптимізації системи управління витратами і доходами від основної діяльності банку.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані у процесі формування стратегічних напрямків розвитку бухгалтерського обліку та аналізу доходів і витрат АТ «Ощадбанк» й

підвищення його економічного потенціалу на макрорівні. Реалізація наведених в роботі пропозицій сприятиме підвищенню ефективності діяльності банку і дасть змогу вийти на новий рівень розвитку, пошук шляхів усунення збитковості, процес пошуку наявних фінансових та економічних можливостей.

Структура роботи. Робота має таку структуру: вступ, 3 розділи, висновки, перелік використаних джерел із 61 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 104 сторінки. Дипломна робота містить 18 таблиць та 18 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційна база дослідження, а також подано структуру роботи.

У **першому розділі «Теоретичні основи організації обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат банку»** розглядаються теоретичні основи організації обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат АТ «Ощадбанк». Визначено основні завдання внутрішньобанківського аудиту. Висвітлені поняття законодавчого регулювання банківської системи та банківської діяльності.

Найбільшу частину у структурі доходів банківської установи складають доходи від основної діяльності – операційні доходи, які поділяються, у свою чергу, на відсоткові і невідсоткові. Специфіка діяльності банків полягає в тому, що основна маса їх доходів припадає на відсоткові доходи від розміщення власних і залучених позикових коштів – це переважно доходи від надання кредитів чи розміщення вільних коштів у центральному та інших банках, а також відсоткові доходи від вкладень у боргові зобов'язання, доходи від облікових, лізингових, форфейтингових і факторингових операцій.

Класифікація доходів комерційного банку представлена на рис. 1.

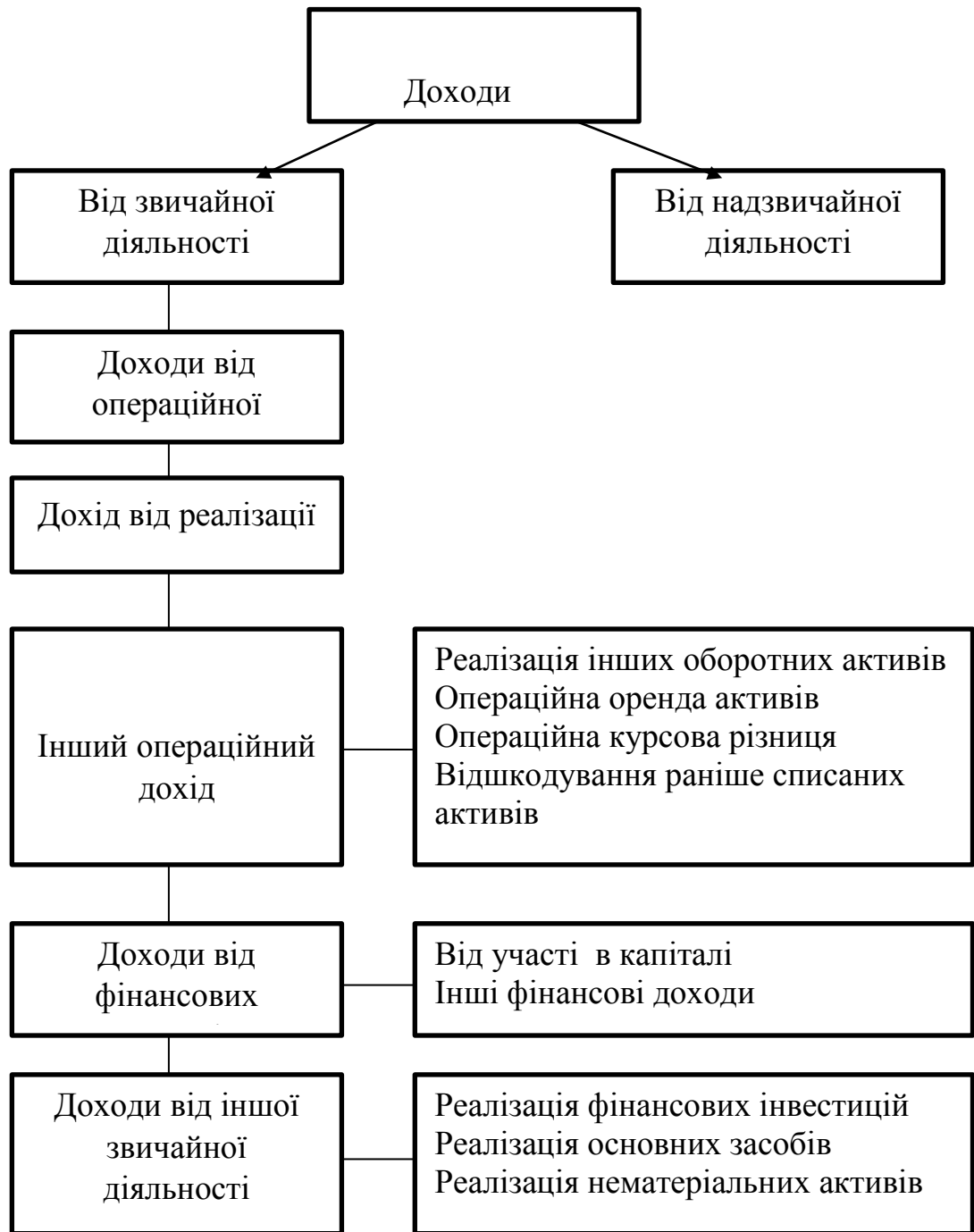

Рис. 1 Класифікація доходів комерційного банку

Операційні витрати банку, безпосередньо пов'язані з виконанням банківських операцій, називають також прямими чи змінними, оскільки їх розмір прямо залежить від обсягу укладених банком угод. Структура витрат банківської установи відрізняється від витрат виробничого підприємства та нагадує структуру витрат торговельно-посередницької організації: у банківській установи немає великих витрат на сировину та матеріали, невеликі витрати на експлуатацію і обслуговування основних засобів, і, навіть, на заробітну плату припадає незначна частка у загальній сумі витрат

комерційного банку. Найбільшу частину витрат комерційного банку складають витрати зі сплати за використання залучених кредитних ресурсів, за які плата стягується у вигляді відсотків.

Структура витрат комерційного банку рис. 2.

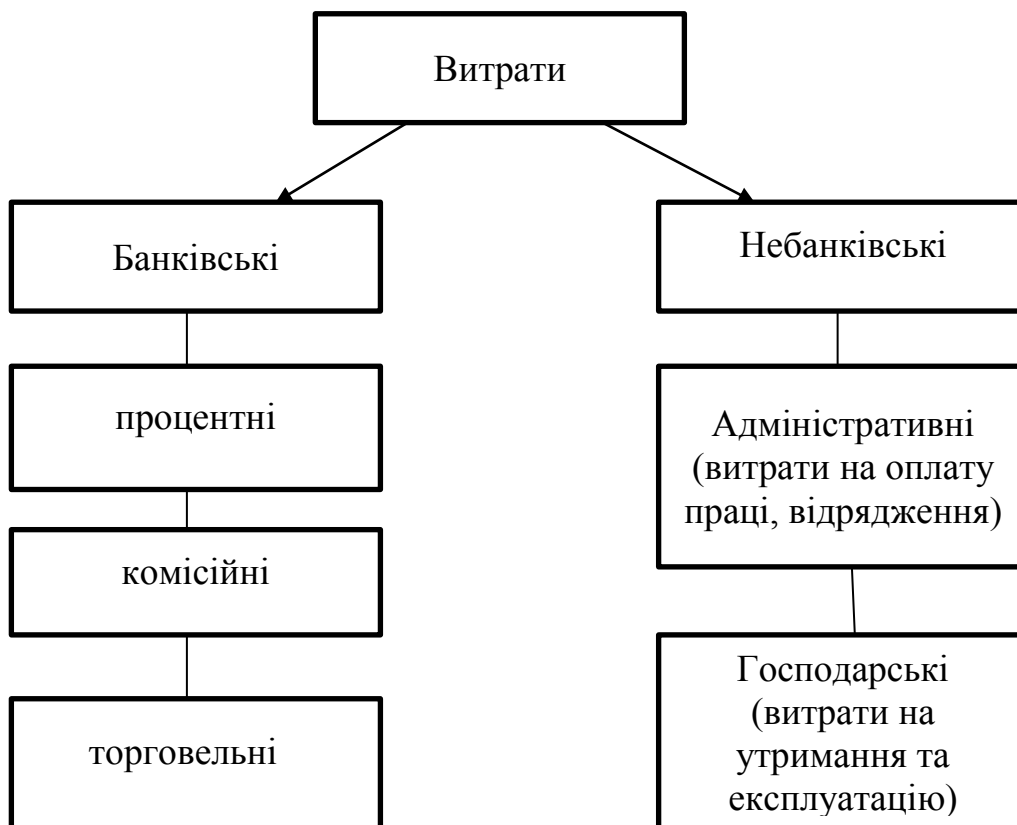

Рис. 1.2. Структура витрат комерційного банку

Банківська діяльність регламентується багатьма законодавчими та нормативно правовими актами Національного Банку України, Законами України про забезпечення якості банківських послуг а також нормативно-технічними документами, що стосуються системи управління якістю банківськими послугами для окремих продуктів їхньої діяльності, а саме:

- Закон України „Про банки і банківську діяльність”// Постанова Верховної Ради України від 30 травня 2008 року;

- Закон України „Про платіжні системи та переказ коштів в Україні”// Постанова Верховної Ради України від 05 квітня 2002 року № 2346-III;

- Закон України "Про Національний банк України" - К., 2011.;

- Про цінні папери і фондову біржу: Закон України від 18.06.91 // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 508.;

- Про цінні папери і фондову біржу: Закон України від 18.06.91 // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 508.;

- Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.93 // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 23. Ст. 243; 1995. № 14. Ст.88; 1996. № 9. Ст. 44.

Всі ці документи є важливими для банківської діяльності.

На нормативно-правовій базі, методичних рекомендаціях та інструктивних матеріалах побудована та існує система обліку і контролю діяльності банку. Огляд нормативної бази на нормативних документів з обліку, аналізу та контролю наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Нормативні документи, які пов'язані з питаннями обліку, аналізу та контролю витрат і доходів банку

№ по р.	Документ	Короткий зміст	Використання в контрольноревізійному процесі
1	2	3	4
1	Конституція України прийнята Верховною Радою України від 28.06.96 № 254к/96-ВР	Основний закон України	Загальні положення, що встановлюють правові засади та регулюють діяльність банку
2	Податковий кодекс України прийнятий ВР від 02.12.2010 № 2755-5	Містить перелік податків та зборів, їх платники	Перевірка правильності обчислення доходів та витрат у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах
3	Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні. Закон України прийнятий Верховною Радою України від 26.01.1993 №12939-12	Фінансовий контроль проводиться враховуючи правові та організаційні засади здійснення, порядок здійснення податкового контролю та відповідальність за недотримання законодавства	Організація проведення фінансового контролю, який є необхідним на даний час
4	Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України прийнятий Верховною Радою України від	Демонструє основні принципи, організацію бухгалтерського обліку та фінансової звітності, перелік затверджених документів бухгалтерського	Встановлює чи відповідає господарська діяльність чинному законодавству

	16.07.99 р. №996-14	обліку	
5	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”	Показує формування та зміст звіту про фінансові результати, вказуючи умови для розкриття змісту статей	Визнання доходів та витрат, контроль за правильним відображенням їх у вказаному звіті
6	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 „Запаси” від 28.10.1999 р.	У бухгалтерському обліку формує інформацію про витрати банку та внесення даних у фінансову звітність	Потрібне для створення засад організації проведення операцій в обліку з запасами банку
7	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 „Дохід” від 29.11.1999 р. №290	Відображення методології формування доходів та їх відображення в бухгалтерському обліку та складання на їх основі фінансової звітності	Створення засад для організації обліку доходів банку
8	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати” від 28.10.1998 р. №1706	Принципи формування інформації що стосується витрат та внесення їх в фінансову звітність	Створення принципів організації проведення операцій з витратами
	Про затвердження типових форм первинного обліку Наказ міністерства статистики України від 29.12.1995 №352	Зображення типових форм, які використовують в первинному обліку	Використовується для правильного заповнення документів, які відображають витрати та доходи банку

У другому розділі роботи «Методика та організація обліку доходів і витрат АТ «Ощадбанк»» розглянута організаційно-економічна характеристика банку, проведені синтетичний і аналітичний облік доходів і витрат АТ «Ощадбанк» та відображення їх в бухгалтерському обліку.

Основна діяльність ПАТ «Ощадбанк» полягає у веденні банківських рахунків і залученні депозитів юридичних і фізичних осіб, здійсненні платежів, наданні кредитів, емісії банківських платіжних карток, розвитку торгового еквайрингу і альтернативних каналів продаж, торгівлі цінними паперами та у здійсненні операцій з іноземними валютами.

ПАТ «Ощадбанк» не є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, оскільки усі вклади фізичних осіб в Банку гарантовано державою.

Організаційна структура ПАТ «Ощадбанк» будується за принципом централізації з вертикальним підпорядкуванням і складається з:

- центрального апарату;
- філій ПАТ «Ощадбанк» , що виділені на окремий баланс;
- територіально відокремлених безбалансових відділень;
- представництв.

Організаційна структура ПАТ «Державний ощадний банк України»

Рис. 3

Рис.3 Організаційна структура ПАТ «Державний ощадний банк України»

ПАТ «Ощадбанк» щорічно складає та затверджує короткострокові плани розвитку, зокрема основні показники за напрямками діяльності, структура планового балансу, бюджет та інші.

Проаналізуємо фінансовий стан ПАТ «Ощадбанку» на основі звітності за 2016-2019 рр.

Так, активи банку на 31.12.2018 року становили 217,8 млрд грн, що на 7% менше, ніж у попередньому році. У 2017 році обсяг активів банку зріс на 11% або 23,2 млрд грн – до 233,8 млрд грн (рис. 4).

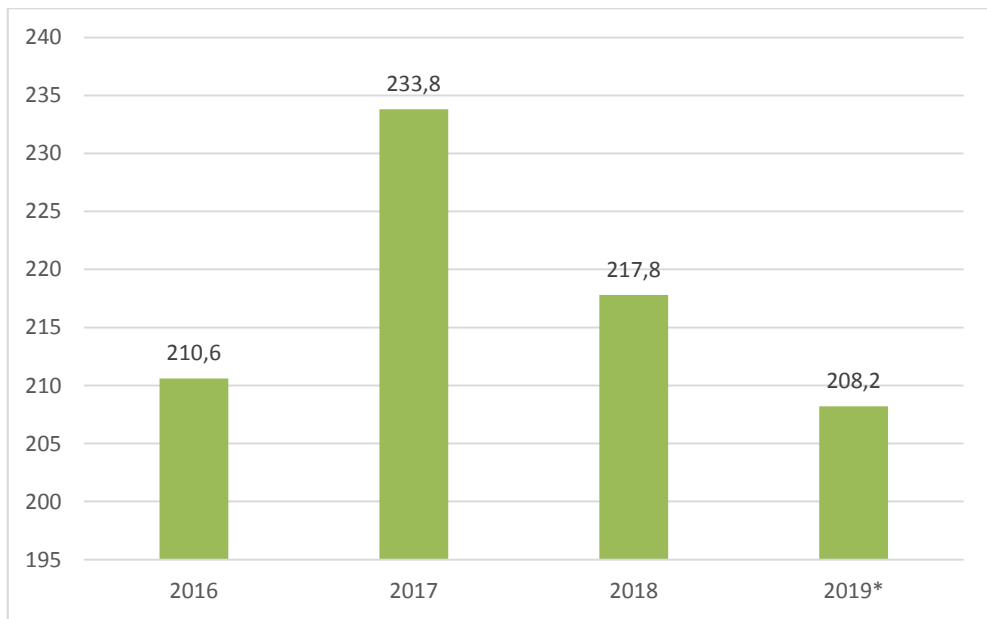

Рис. 4 Динаміка активів ПАТ «Державний ощадний банк України» протягом 2016-2019 рр. млрд грн.

*9 міс. 2019 року

За результатами 9 місяців 2019 року відбулось скорочення активів ПАТ «Державний ощадний банк України» ще на 4,4%, або на 9,6 млрд грн – до 208,2 млрд грн.

Основним джерелом формування активів ПАТ «Державний ощадний банк України» виступають строкові депозити (рис.5).

Як бачимо, з рис. 2.5 на кінець вересня 2019 р. на строкові депозити припадало 161,9 млрд грн, що є найбільшим показником протягом аналізованого періоду. Слід відзначити також зростання обсягу власного капіталу банку – у 2017 році його обсяг становив 31,3 млрд грн, що більше, ніж у 2016 році на 35%, тобто практично у 2 рази, проте у 2018 році його розмір зменшився до 18,5 млрд грн і залишався таким протягом 9 місяців 2019 року.

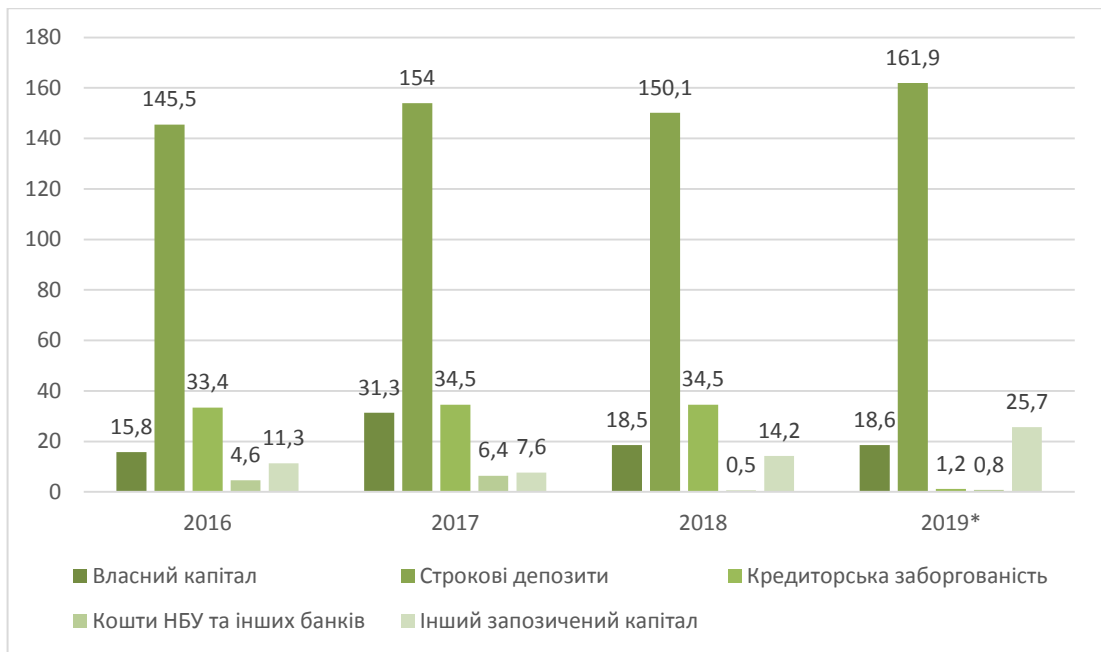

Рис. 5 Динаміка пасивів ПАТ «Державний ощадний банк України» протягом 2016-2019 рр.

*за 9 місяців 2019 р.

Структура пасивів ПАТ «Державний ощадний банк України» у 2018 році суттєвих змін не зазнала (рис.6).

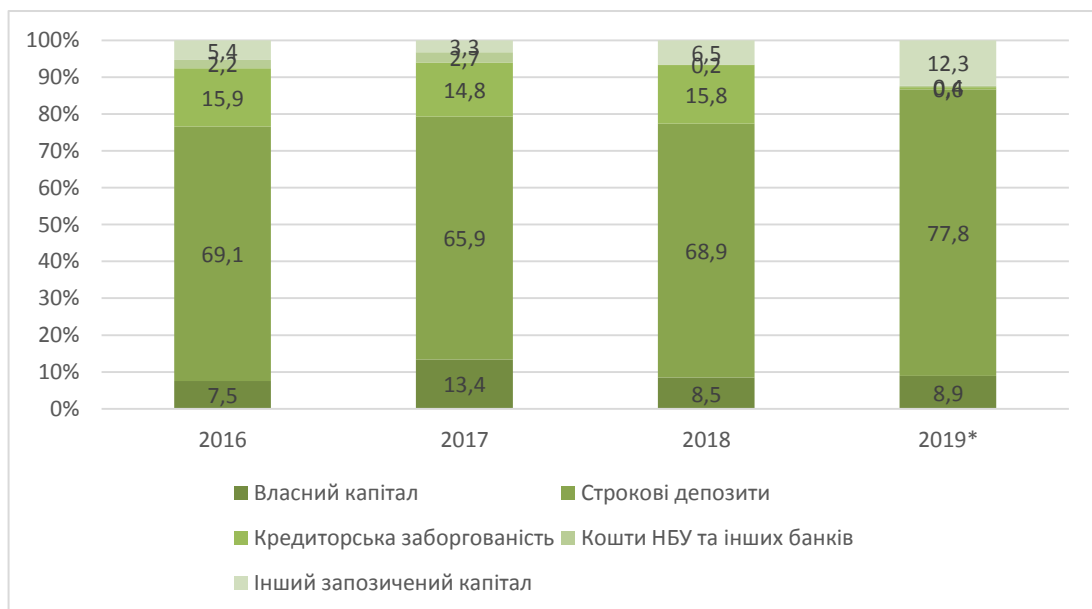

Рис. 6 Структура пасивів ПАТ «Державний ощадний банк України» протягом 2016-2019 рр. млрд. грн.

*за 9 місяців 2019 р.

У фінансовому обліку виділяються два інформаційних рівні – аналітичний і синтетичний. Аналітичний облік дає докладну характеристику бухгалтерських об’єктів. За допомогою аналітичних рахунків, які є основою побудови аналітичного обліку, деталізується і конкретизується інформація, що є в синтетичному рахунку. Аналітичні рахунки будуються на основі балансових рахунків залежно від характеру цінностей, коштів, розрахунків.

На рис. 7. зображено схему формування номеру рахунку аналітичного обліку.

AAAA	К	EEEEEEEEEE
номер балансового (позабалансового) рахунка (4 символи)	ключовий розряд (1 символ)	інформація про аналітичний рахунок (код контрагента, порядковий номер рахунку, номер філії банку, код валюти) (до 9 символів)
мінімальна довжина номера (5 символів)		
максимальна довжина номера рахунку (14 символів)		

Рис. 7 Схема формування номеру рахунку аналітичного обліку

Синтетичний облік необхідний для групування даних аналітичного обліку у відокремлені показники, які здійснюється у спеціальних регістрах. Якщо побудова аналітичних рахунків залежить від характеру відображених у них показників, то структура регістрів синтетичного обліку обумовлена насамперед системою бухгалтерського обліку. Існує велика кількість регістрів синтетичного обліку, але основні з них такі:

- Баланс – це звіт про фінансовий стан банку, у якому відображаються його активи, зобов’язання і капітал у грошовому вираженні на певну дату.
- Оборотно-сальдовий баланс – документ, який містить як залишки, так і обіги за рахунками.
- Регістри касових операцій, форми яких банк визначає самостійно (касові журнали з приходу і видатків каси).

$$\text{активи} = \text{зобов'язання} + \text{капітал}$$

Баланс складають у вигляді таблиць. Залишки за рахунками можуть наводитись у балансі окремо за операціями з резидентами і нерезидентами, за видами валют. Баланс банку може складатися як у розгорнутій формі – за всією номенклатурою існуючих рахунків, так і за статтями балансу.

Для узагальнення інформації про доходи банку Планом рахунків бухгалтерського обліку банків передбачено рахунки класу 6 «Доходи». Рахунки за якими обліковуються доходи банків є пасивними (крім рахунків результатів від торговельних операцій і рахунків процентних доходів за цінними паперами, які активно-пасивні). За кредитом рахунків 6 класу «Витрати» відображаються суми доходів, що належать до звітного періоду. За дебетом бухгалтерських рахунків 6 класу відображаються суми зменшення доходів банку; суми збитків, які виникають за торговельними операціями банку.

Для узагальнення інформації про витрати банку Планом рахунків бухгалтерського обліку банків передбачено рахунки класу 7 «Витрати». Рахунки класу 7 «Витрати» є активними (крім рахунків відрахувань до резервів, процентних витрат за цінними паперами власного боргу, процентних витрат за строковими коштами клієнтів, рахунка 7900 «Податок на прибуток», які є активно-пасивними). За дебетом рахунків класу 7 «Витрати» проводяться суми витрат. За кредитом рахунків класу 7 «Витрати» проводяться суми зменшення витрат; списуються суми витрат під час формування фінансових результатів діяльності банку за звітний рік.

Проводиться комплексний аналіз доходів і витрат банку, який здійснюється задля виявлення резервів підвищення його прибутковості.

Планом рахунків бухгалтерського обліку банків передбачено рахунки класу 6 «Доходи». В цей клас входять такі рахунки (табл. 2).

Таблиця 2

Рахунки класу 6 «Доходи»

№	Група рахунків	Рахунок
1	2	3
1	60 Процентні доходи	600 Процентні доходи за коштами, що розміщені в Національному банку України 601 Процентні доходи за коштами, що розміщені в інших банках 602 Процентні доходи за кредитами, що надані суб'єктам господарювання 603 Процентні доходи за кредитами, що надані органам державної влади 604 Процентні доходи за кредитами, що надані фізичним особам 605 Процентні доходи за цінними паперами 608 Процентні доходи за операціями з філіями банку 609 Інші процентні доходи
2	61 Процентні доходи	610 Процентні доходи за кредитами, що надані фізичним особам, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід 611 Процентні доходи за кредитами, що надані

		фізичним особам, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки 612 Процентні доходи за кредитами, що надані фізичним особам, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки 613 Процентні доходи за операціями з філіями банку 614 Інші процентні доходи
3	62 Результат від переоцінки та від операцій з купівлі-продажу	620 Результат від переоцінки 621 Результат від операцій з купівлі-продажу 622 Результат від операцій з фінансовими активами та фінансовими зобов'язаннями
4	63 Інші операційні доходи	630 Дохід у вигляді дивідендів 631 Дохід від інвестицій в асоційовані і дочірні компанії 632 Дохід від модифікації фінансових активів 633 Дохід від модифікації фінансових зобов'язань 634 Дохід від припинення визнання фінансових активів 635 Дохід від припинення визнання фінансових зобов'язань 636 Дохід від модифікації лізингу (оренди) 638 Інші операційні доходи за операціями з філіями банку 639 Інші операційні доходи
5	64 Інші доходи	649 Інші доходи
6	65 Комісійні доходи	650 Комісійні доходи за операціями з банками 651 Комісійні доходи за операціями з клієнтами 652 Комісійні доходи за операціями з філіями банків 67 Повернення списаних активів 671 Повернення списаних активів

Планом рахунків бухгалтерського обліку банків передбачено рахунки класу 7 «Витрати».(табл.. 3)

Таблиця 3

Рахунки класу 7 «Витрати»

№	Група рахунків	Рахунок
5	70 Процентні витрати	700 Процентні витрати за коштами, що отримані від Національного банку України 701 Процентні витрати за коштами, що отримані від інших банків 702 Процентні витрати за операціями із суб'єктами господарювання, які обліковуються за амортизованою собівартістю 703 Процентні витрати за коштами бюджету та позабюджетних фондів України 704 Процентні витрати за операціями з фізичними особами 706 Процентні витрати за кредитами, що отримані від міжнародних та інших організацій 707 Процентні витрати за операціями з

		небанківськими фінансовими установами
2	71 Процентні витрати	712 Процентні витрати за цінними паперами власного боргу 713 Процентні витрати за операціями з філіями банку 714 Інші процентні витрати
3	73 Інші операційні витрати	730 Витрати на телекомунікації 731 Витрати від інвестицій в асоційовані і дочірні компанії 732 Витрати від модифікації фінансових активів 733 Витрати від модифікації фінансових зобов'язань 734 Витрати від припинення визнання фінансових активів 735 Витрати від припинення визнання фінансових зобов'язань 736 Витрати від модифікації лізингу (оренди) 738 Інші операційні витрати за операціями з філіями банку 739 Інші операційні витрати
4	74 Загальні адміністративні витрати	740 Витрати на утримання персоналу 741 Сплата податків та інших обов'язкових платежів, крім податку на прибуток 742 Витрати на утримання основних засобів і нематеріальних активів 743 Інші експлуатаційні та господарські витрати 745 Інші адміністративні витрати 749 Інші витрати
5	75 Комісійні витрати	750 Комісійні витрати 752 Комісійні витрати за операціями з філіями банку
6	77 Відрахування в резерви	770 Відрахування в резерви
7	79 Податок на прибуток	790 Податок на прибуток

На рис.9 зображено механізм здійснення внутрішнього аудиту доходів та витрат банку.

Рис. 9 Механізм здійснення внутрішнього аудиту доходів та витрат банку

З рис.9 видно, що представлений механізм внутрішнього аудиту доходів та витрат банку складається із стадій здійснення попереднього, поточного і наступного контролю.

Шляхом глибокого аналізу і проведення обчислень доходів та витрат підприємства проводиться попередній контроль, який здійснює об'єктивну оцінку доцільності прийняття певного рішення, яке має профілактичне значення при порушеннях фінансової дисципліни або інших фінансових правопорушеннях.

Поточний контроль – це контроль за безпосередньою оперативною фінансовою діяльністю, тобто саме за фінансовим процесом. Поточний контроль полягає в систематичній перевірці дотримання фінансової дисципліни, тобто дотримання вимог фінансових норм та нормативів.

Наступний контроль – це контроль за фінансовими результатами банківської діяльності. Наступний контроль проводиться після здійснення фінансових операцій та, переважно, після завершення певних етапів банківської діяльності задля визначення її ефективності.

Виходячи з мети, якої потрібно досягти аудиторю при дослідженні операцій з обліку доходів і витрат, формуються об'єкти аудиту (рис. 10).

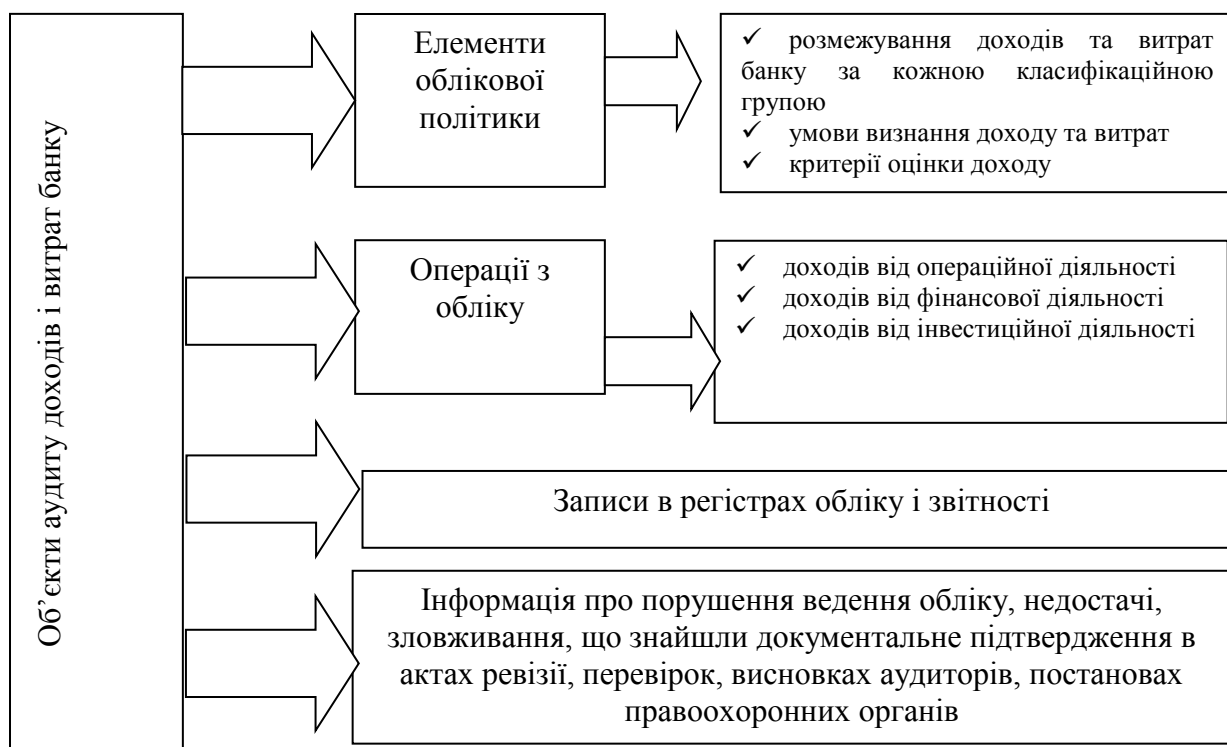

Рис. 10 Об'єкти аудиту доходів і витрат банку

Аналіз доходів та витрат АТ «Ощадбанк» за 2018 р. (див. рис. 11)

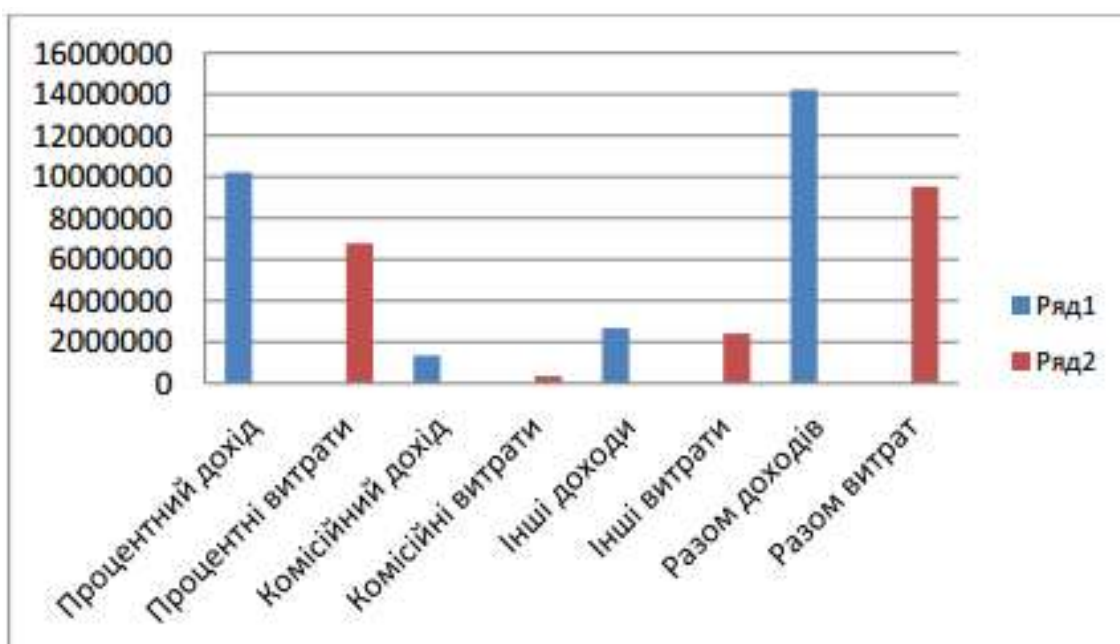

Рис. 11 Аналіз доходів та витрат АТ «Ощадбанк» за 2018 р.

Для покращення якості управління ефективністю кредитної діяльності банку першочерговим завданням є можливість виявити зв'язок між показниками діяльності банку для створення на їх основі функцій прогнозування.

Розглянемо динаміку прибутковості АТ «Ощадбанк» на рисунку 12.

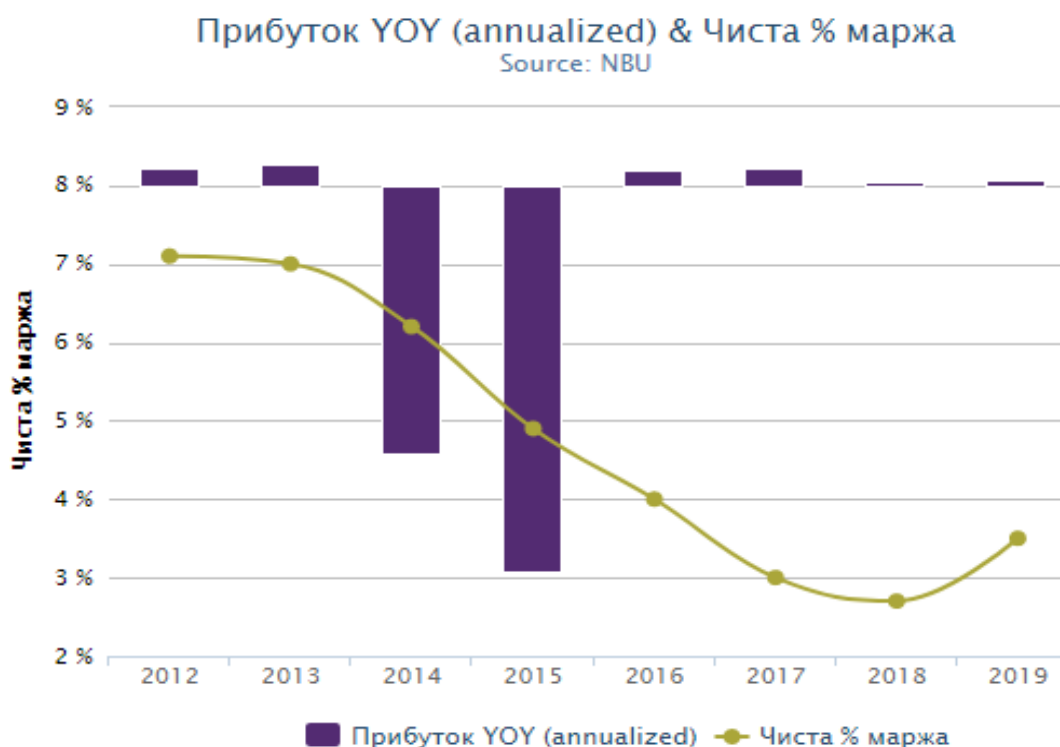

Рис.12 Динаміка прибутковості АТ «Ощадбанк» за 2012-2019 роки

Прибутковість за останні три роки значно зменшилась, але у 2019 році значення чистої маржі почало підніматись

У третьому розділі роботи проводяться заходи щодо удосконалення обліку доходів та витрат АТ «Ощадбанк» та наводяться Пропозиції щодо покращення якості роботи АТ «Ощадбанк». Банк має на меті підвищити відносну дохідність кредитного портфеля шляхом його диверсифікації за рахунок збільшення до 2022 року частки кредитів роздрібного бізнесу (з 8% до 22%), ММСБ (з 5% до 14%), та зменшення частки корпоративного бізнесу (з 87% до 64%). Одночасно, буде скорочено частку цінних паперів в активах з 54% до 35% при збільшенні частки кредитів з 31% до 52%. Заплановані зміни в активах продемонстровано на Ілюстрації 13.

18

Рис.13 Зміна бізнес-моделі АТ «Ощадбанк»

Рис.14 Ключові стратегічні цілі до 2022 року

Очікується, що завдяки реалізації стратегії банк вийде на стабільну прибутковість до 2020 року, а до 2022 року показник рентабельності власного капіталу має досягти приблизно 12%. Крім того, стратегія передбачає скорочення кількості відділень і закриття збиткових відділень банку. Зазначимо, на сьогодні "Ощадбанк" має близько 3,3 тис. відділень по всій країні. До 2022 року їх кількість має становити 1,9-2,1 тис.

Для того, щоб покращити якість роботи в АТ «Ощадбанк» та підтримання лояльності клієнтів до банку і збільшення їх числа варто б додати декілька онлайн послуг до тих, що вже існують, наприклад, такі як на рис.3.3 .

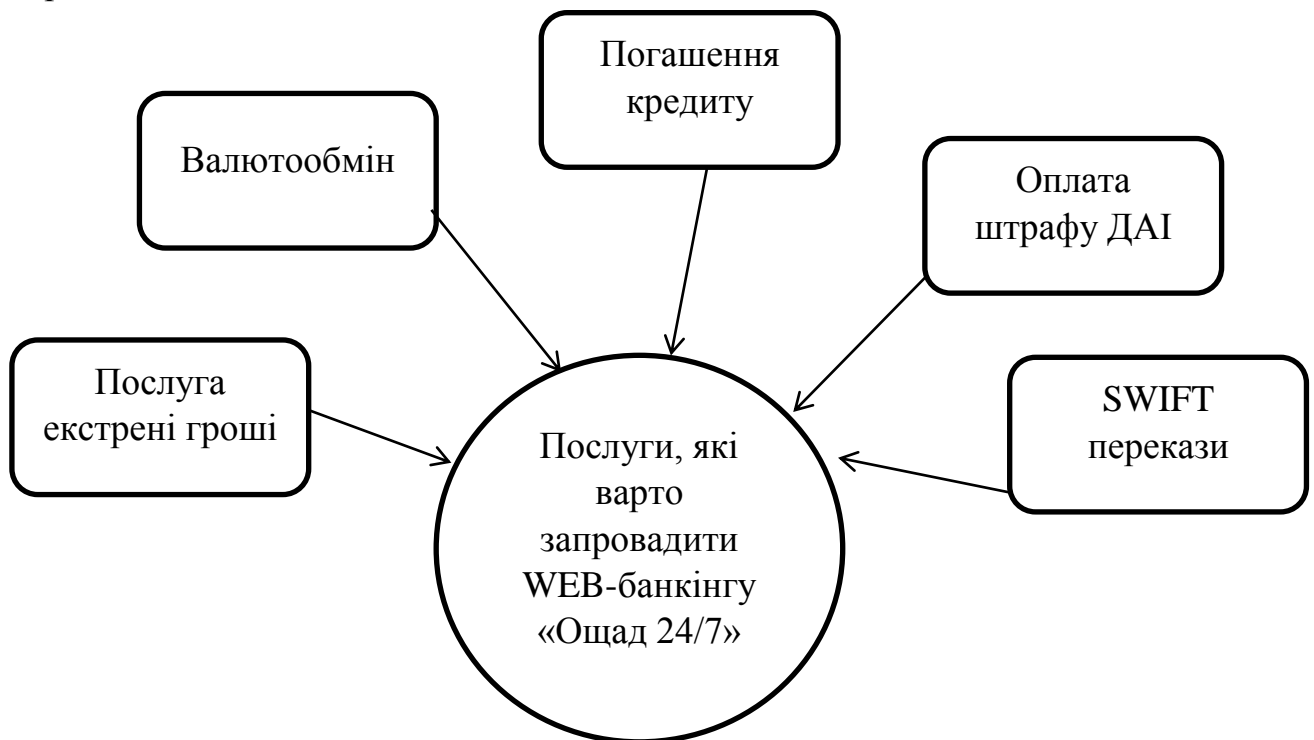

Рис.15 Пропозиції щодо покращення якості роботи АТ «Ощадбанк»

З метою покращення конкурентних позицій АТ «Ощадбанк» необхідно впровадити деякі заходи, які зображені на рис. 16

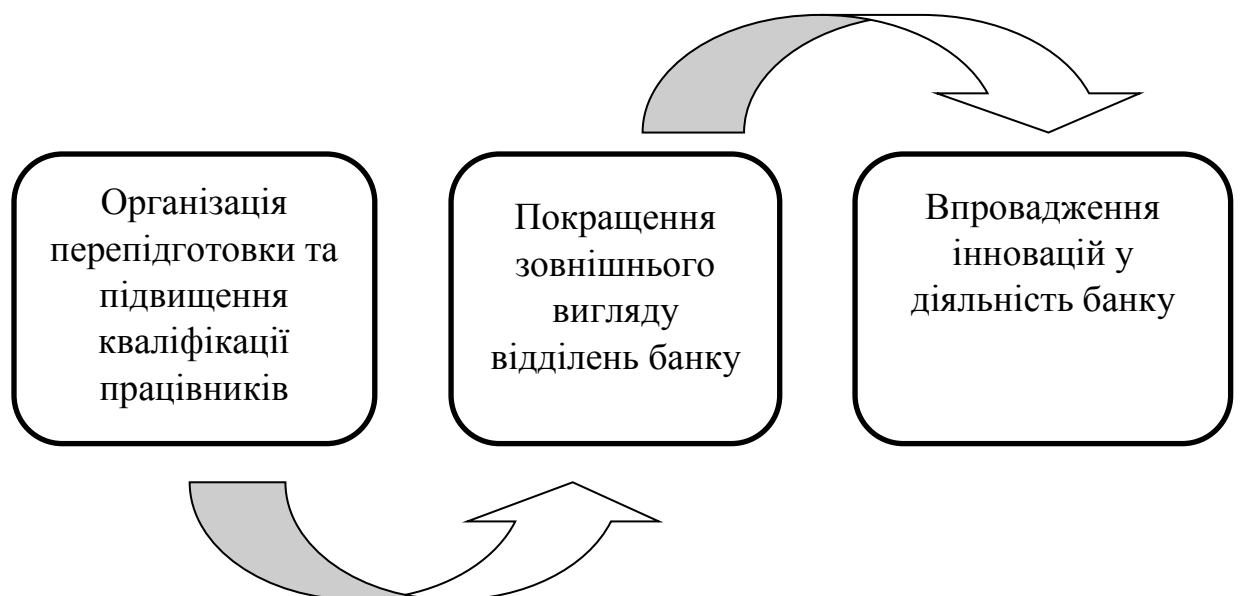

Рис. 16 Пропозиції щодо покращення конкурентних позицій АТ «Ощадбанк»

Перевагами автоматизації обліку витрат та доходів основної діяльності є:

- зростання можливостей для проведення аналітичних розрахунків із використанням облікової інформації;
- автоматизований розрахунок сум понесених операційних витрат та отриманих доходів;
- прискорення процесу формування звітності та підвищення її достовірності;
- розширення переліку форм первинних документів, а також внутрішньої і зовнішньої звітності;
- скорочення часу на пошук помилок за допомогою деталізації підсумкових сум тощо.

ВИСНОВКИ

Здійснення банківської діяльності вимагає від банківської установи значних витрат, проте, крім витрат, виникають доходи як результат її діяльності. Співставлення цих доходів та витрат є фінансовим результатом діяльності банківської установи, який виступає у вигляді прибутку або збитку. За рахунок отриманих доходів банк покриває усі свої операційні видатки, включаючи адміністративно-управлінські, формується прибуток, обсяг якого визначає рівень виплачених дивідендів, збільшення власних коштів та розвиток пасивних і активних банківських операцій.

Встановлено, що в банківській діяльності доходами є зростання економічних вигод, отриманих банком у вигляді зростання активів чи скорочення його зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу, а витрати, навпаки, зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу.

Усі доходи і витрати банківських установ можна поділити на: від звичайної діяльності і надзвичайні, тобто непередбачені. Від звичайної діяльності можна поділити на операційні та інші. Операційні доходи і витрати можна класифікувати на банківські і від іншої фінансово-кредитної діяльності і небанківські.

Проведений аналіз діяльності АТ «Державний ощадний банк України» показав, що активи банку на 31.12.2018 року становили 217,8 млрд грн, що на 7% менше, ніж у попередньому році. У 9 місяців 2019 року відбулось скорочення активів АТ «Державний ощадний банк України» ще на 4,4%, або на 9,6 млрд грн – до 208,2 млрд грн.

Основним джерелом формування активів АТ «Державний ощадний банк України» виступають строкові депозити, на які на кінець вересня 2019 р. припадало 161,9 млрд грн, що є найбільшим показником протягом аналізованого періоду.

У 2018-2019 рр. діяльність АТ «Державний ощадний банк України» була прибутковою. Економічні нормативи банком дотримано протягом усього аналізованого періоду, що свідчить про стійкий фінансовий стан.

Облікова політика АТ «Ощадбанк» визначає порядок створення і використання резервів на підставі чинного законодавства України і регулюючих документів НБУ. Початковою фазою ефективного облікового механізму в АТ «Ощадбанк» є первинний облік, який базується на документуванні усіх банківських операцій.

Отже, можна запропонувати АТ «Ощадбанк» для збільшення дохідності такі заходи:

- збільшити групи активів, що приносять найбільший процентний дохід, а саме кредити юридичним особам;

- провести дієву маркетингову і процентну політику, що допоможуть залучити нових потенційних клієнтів;

- збільшити питому вагу доходних активів в сукупних активах. Тобто банк повинен нарощувати активи, які приносять найбільші доходи банку і скорочувати до мінімуму активи від удержання яких банк не отримує майже нічого;

- управління ризиком процентних ставок: досягнення цільового рівня чистої процентної маржі, спреду, чистого процентного доходу, прогнозування руху процентних ставок, встановлення процентних ставок за залученими та наданими коштами;

- змінити структуру портфелю доходних активів, тобто підвищити питому вагу ризикових кредитів в кредитному портфелі банку, наданих під високі проценти.

Ризикові операції можуть принести банку значний дохід, якщо він буде правильно ними управляти; - забезпечити зростання непроцентних доходів, а саме приділити більшу увагу доходам від надання послуг «небанківського» характеру, а саме доходам від продажу основних засобів, нематеріальних активів і фінансових інвестицій та орендні операції.

Таким чином, запропоновані заходи для підвищення дохідності дозволять банківській установі розширити спектр банківських послуг, збільшити ресурсну базу та залучити більше потенційних клієнтів, що в свою чергу забезпечить ефективність роботи банку, наслідком чого буде отримання прибутку. Також треба постійно проводити аналіз для того, щоб виявити зміни в прибутковості.